

Hartolan Yhtenäiskoulu Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023

Hyväksytty Hartolan sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa
XXX

SISÄLLYS

1 Selvitys Hartolan Yhtenäiskoulun tasa-arvotilanteesta	3
2 Arvio aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	4
3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Hartolan Yhtenäiskoulussa	5
3.1 Opetuksen järjestäminen ja oppilasvalinnat	5
3.2 Oppimisen tuki	5
3.3 Oppimisen arviointi	5
3.4 Etninen tausta, kansalaisuus ja kieli	6
3.5 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide	6
3.6 Sukupuolen moninaisuus ja sukupuoli-identiteetti	7
3.7 Vammaisuus ja terveydentila	7
LÄHTEET	9

1 Selvitys Hartolan Yhtenäiskoulun tasa-arvotilanteesta

Hartolassa on yksi koulu, Hartolan Yhtenäiskoulu, jossa opetusta annetaan peruskoulussa vuosiluokille 1-9. Hartolan Yhtenäiskoulu on lähikoulu kaikille hartolalaisille perusopetusikäisille. Koulumme tiloissa on otettu esteettömyys huomioon. Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Luokittaiset oppilasryhmät ovat sekaryhmiä. Myös käsityössä ja liikunnassa opetusryhmät ovat sekaryhmiä. Vain luokka-asteilla 7-9 tytöt ja pojat opiskelevat liikuntaa useimmiten eri ryhmissä. Hartolan Yhtenäiskoulussa opiskellaan tasa-arvoisesti sukupuolesta, uskonnosta ja etnisestä taustasta riippumatta.

Hartolan Yhtenäiskoululla on käytössä KiVa Koulu -toimenpideohjelma kiusaamistapausten käsittelyyn. KiVa-ohjelman sisällöissä on tasa-arvoperusteista kasvatusmateriaalia. Koulun opetussuunnitelmassa on annettu oppilaitoksen turvallisuuteen liittyviä ohjeet ja toimintamalli mahdollisia väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksia varten.

2 Arvio aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Hartolan Yhtenäiskoulussa on ollut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuodesta 2017 alkaen. Suunnitelma on toteutunut pääosin hyvin, mutta joitain kehityskohteita on havaittu. Tasa-arvo koulukuljetuksissa ei ole aina toteutunut, sillä osalla oppilaista on pitkä koulumatka koko ajan. Opetusryhmien jakaminen on tehty pedagogisten perusteiden ja oppilaiden tukitoimien perusteella. Opetusryhmien jakaminen on tehty pedagogisten perusteiden ja oppilaiden tukitoimien perusteella. Hartolassa on hyvät opetushenkilöstöresurssit, mutta sijaisten vähyys on aiheuttanut välillä haasteita oppimisen tuen järjestämisessä. Uskonnollinen tasa-arvo on toteutunut koulussa hyvin, mutta sukupuolisensitiivisyyteen tulee kiinnittää enemmän huomiota. Tämä on huomioitu uudessa suunnitelmassa.

Oppilaille teetettiin tasa-arvokysely huhtikuussa 2023. Pääsääntöisesti oppilaat kokivat, että heitä kohdellaan tasa-arvoisesti. Yksittäisissä vastauksissa nousi kuitenkin esiin persoonaan kohdistuvaa häiritsevää puhetta ja huomauttelua. Muutamissa vastauksissa ilmaistiin, että tyttöjen ja poikien käyttäytymiseen puututaan eri tavalla. Myös oppilaskunta käsitteli kyselyn tuloksia. Kyselyä pidettiin tärkeänä ja toivottiin, että se järjestettäisiin toistuvasti. Oppilaskunta piti tärkeänä sitä, että Hartolan Yhtenäiskoulussa kaikkia kohdellaan pääosin tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Erilaisuuden kohtaamisen taidot nousivat keskusteluissa esiin ja oppilaat toivoivat, että kaikki tulisivat hyväksytyiksi sellaisina kuin ovat.

3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Hartolan Yhtenäiskoulussa

3.1 Opetuksen järjestäminen ja oppilasvalinnat

Hartolassa kaikki pääsevät opiskelemaan lähikouluunsa. Koulukuljetusperiaatteet koskevat ja niitä sovelletaan kaikkiin koulukuljetusten piiriin kuuluviin oppilaisiin. Hartolan kunnassa rehtori ja sivistys- ja hyvinvointilautakunta voivat tehdä harkinnanvaraisia koulukuljetuspäätöksiä. Päätöksessä huomioidaan kunnan koulukuljetusperiaatteet ja perusopetuslaki.

Tarvittava opetusryhmien jakaminen tehdään pääsääntöisesti pedagogisin perustein. Valinnaisaineissa pyritään opetusryhmät järjestämään siten, että mahdollisimman moni oppilaan mieluisimmista toiveista toteutuisi. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti kaikkia oppilaita opinnoissa. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsu ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

3.2 Oppimisen tuki

Mikäli oppijalla on haasteita oppimisessa tai koulunkäynnissä, hänelle annetaan ensisijaisesti tukea hänen omassa opetusryhmässään tai koulun erilaisin joustavin järjestelyin. Oppilaalla on oikeus saada riittävää tukea. Tukea annetaan yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena. Tukimuotoja ovat muun muassa tukiopeus, opetuksen eriyttäminen, koulunkäynninohjaajan antama tuki, läksyjen tekoon panostaminen ja osa-aikainen erityisopetus. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan yksilöllisesti, pienessä ryhmässä tai samanaikaisopetuksena oppitunnilla, ja opetusmuoto ratkaistaan oppilasta tai ryhmää parhaiten tukevalla tavalla. Oppilaan tuen tarpeen määrittely tapahtuu aina yksilökohtaisesti, ja oppilaan tukimuodolta toiselle siirtyessä noudatetaan koulun opetussuunnitelman mukaista toimintamallia.

3.3 Oppimisen arviointi

Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Opetuksen tavoitteet ja arviointiperusteet kerrotaan oppilaille. Arvioinnissa ei verrata oppilaiden suorituksia toisiinsa eikä arviointi kohdistu persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan erilaisilla tavoilla. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen, eikä oppilaan käytös vaikuta yksittäisestä oppiaineesta saatavaan arvosanaan. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa opettajalta

arviointiperusteiden soveltamisesta oppilaaseen. Perusopetuksen päättöarvosanat annetaan yhdenvertaisin perustein. Koulun sisällä on yhtenäinen arviointikulttuuri, joka perustuu opetussuunnitelmaan.

3.4 Etninen tausta, kansalaisuus ja kieli

Maahanmuuttajataustaisille oppijoille annetaan mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta, jotta oma kulttuuriperintö ja äidinkieli säilyisivät. Heille annetaan tarvittaessa suomen kielen tukiovetusta. Opetus tapahtuu pääsääntöisesti yleisopetuksen ryhmissä.

Etnisestä taustastaan, kansallisuudestaan tai kielestään riippumatta kaikki ovat samanarvoisia. Oppilaiden, henkilökunnan ja vierailijoiden oikeutta etniseen ja kulttuuriseen identiteettiin kunnioitetaan. Oppilaan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan huomioon opetuksessa ja hänen kieli- ja kulttuuri-identiteettiään tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin. Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksikielisyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja.

Rasismia ja etnistä syrjintää ei sallita. Tavoitteena on, että syrjintä ehkäistään jo ennalta. Syrjintätapaukset tunnistetaan ja niihin puututaan välittömästi. Monimuotoisuutta arvostavaa ja keskustelemaa toimintakulttuuria kehitetään sekä tuetaan tasa-arvoista kohtaamista ja vuorovaikutusta. Pyritään huolehtimaan tulkkipalveluista, jotta esimerkiksi koulun ja kodin yhteistyötä voidaan toteuttaa oppilaan huoltajan äidinkielellä. Erilaisia ajattelu- ja toimintatapoja sallitaan ja hyväksytään. Monikulttuurisuutta pidetään positiivisena resurssina, johon erilaiset ihmiset tuovat täydentävää osaamista. Monimuotoista osaamista pyritään hyödyntämään kaikessa toiminnassa.

3.5 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide

Uskonnollinen tasa-arvo toteutuu siten, että uskonnon- tai elämäkatsomustiedon opetusta annetaan [perusopetuslain](#) määräämällä tavalla.

Koulussa kunnioitetaan ihmisten erilaisia elämäntapoja ja -arvoja. Ilmapiiri on erilaisia vakaumuksia kohtaan avoin ja erilaisiin vakaumuksiin suhtaudutaan yhdenvertaisesti. Syrjintä vakaumuksen perusteella on laissa kielletty. Kiellettyä on myös oman syrjivän käytöksen perusteleminen vakaumuksella. Syrjintä vakaumuksen perusteella tarkoittaa ihmisen elämäkatsomuksellisten arvojen loukkaamista. Koska epäkunnioittava suhtautuminen toisen vakaumukseen saattaa johtua tietämättömyydestä ja ennakkoluuloista, pyritään järjestämään mahdollisuuksia tutustua erilaisiin arvomaailmoihin. Koulussa voi vierailla tasapuolisesti eri elämäkatsomuksellisia mielipiteitä edustavia vieraita kuten esimerkiksi uskonnollisten seurakuntien ja yhdistysten edustajia sekä

yhteiskunnallisia järjestöjä. Uskonnollisista tilaisuuksista ja aamunavauksista tiedotetaan lukukauden alussa ja tiedotteissa etukäteen. Huoltajilta kysytään lupa uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisesta lukuvuoden alussa.

3.6 Sukupuolen moninaisuus ja sukupuoli-identiteetti

Moninaiselle sukupuolen tai sukupuoleettomuuden ilmaisulle ja sukupuoli-identiteetin kehittymiselle ja sen pohtimiselle annetaan tilaa ja aikaa. Oppilaan, henkilökuntaan kuuluvan ja vierailijan seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan. Seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää ei sallita. Seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ennaltaehkäisemisen pohjana on koulun positiivinen, avoin ja salliva ilmapiiri. Erilaisten ihmisten kohtaamisen ja arvostamisen kulttuuria tuetaan ja edistetään, ja henkilökunta ottavat toiminnassaan ja tiedotuksessaan huomioon seksuaalisen moninaisuuden. Seksuaalisesta moninaisuudesta kerrotaan ja keskustellaan oppitunneilla osana opetussuunnitelmia ja opetusta. Arjessa kuunnellaan oppilaan toivetta liittyen hänen kohtelemiseensa, nimellä kutsumiseen ja viittaamisesta sukupuoleen koulun sisäisissä, ei juridisissa rekistereissä olevissa asiakirjoissa.

Sukupuolitietoinen perusopetus tunnistaa sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän ja puuttuu siihen myös silloin, kun se kohdistuu sukupuoltaan epätyypillisesti ilmaiseviin.

Sukupuolisensitiivisyys kuuluu luonnollisena osana Hartolan Yhtenäiskoulun opetukseen. Oppijoille kerrotaan, mitä sukupuolinen tai seksuaalinen häirintä tarkoittaa ja miten siihen tulee reagoida. Mediakasvatuksen osana opastetaan internetissä tapahtuvan seksuaalisen häirinnän huomaamiseen ja siihen, miten välttyään häirinnältä. Oppijoita kannustetaan kertomaan, jos huomaa häirintää, joka kohdistuu joko itseen tai toiseen oppijaan. Mikäli oppija on kokenut sukupuolista tai seksuaalista häirintää, asiassa kuullaan oppijaa ja alaikäisten huoltajille ilmoitetaan. Oppija ohjataan oppilashuoltohenkilön luokse, jonka kanssa asia käydään huolellisesti läpi. Mikäli tapauksen luonne vaatii, koulu tekee lastensuojeluilmoituksen ja on yhteydessä poliisiin.

3.7 Vammaisuus ja terveydentila

Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella. Ihmisen kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista, on sitten kyse psyykkisestä tai fyysisestä sairaudesta tai vammasta. Oppilaalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus päättää, mitä hän kertoo yhteisönsä henkilöille terveydentilastaan tai vammastaan. Asiasta sovitaan aina oppilaan huoltajan kanssa. Koulussa tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyjä, joista sovitaan erikseen asianomaisen kanssa. Esteettömyys varmistetaan suunniteltaessa uusia rakennuksia tai peruskorjattaessa vanhoja tiloja. Ovien avautumismekanismit suunnitellaan siten, että kaikki voivat käyttää samoja kulkureittejä. Viestintää kehitetään kaikkien saavutettavaan muotoon.

Esteettömyys tarkoittaa:

- Vaivatonta liikkumista piha- ja paikoitusalueella
- Helppoa sisäänpääsyä rakennuksiin
- Vaivatonta liikkumista ja toimimista oppilaitoksen sisällä, esimerkiksi hissit ja esteettömät wc:t
- Hyvää kuunteluympäristöä
- Selkeitä ohjeita ja opasteita.

LÄHTEET

Esi- ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma – opas Päijät-Hämeen oppilaitosten käyttöön. Opas on käsitelty seudullisesti Päijät-Hämeen sivistysjohtajien ohjausryhmässä 11.1.2023.

[Esi- ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma -opas110123.docx](#)

Hartolan yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma. Hyväksytty kunnanvaltuustossa 16.12.2021

[Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.pdf](#)

Tasa-arvotyö on taitolaji: OPH 2015